

Cu aceasta însă începe o nouă etapă a politicii lui Kogălniceanu, care nu intră în cadrul articolului nostru.

Pe baza celor de mai sus putem afirma că politica lui Kogălniceanu în perioada examinată apare doar ca o politică de neutralitate, dar în realitate este o politică de sprijinire a mișcării revoluționare bulgare. Kogălniceanu nu a suspendat ziarele bulgare, nu a expulzat pe revoluționari și în special pe Botev și a lăsat ca autoritățile provinciale și masele populare, care simpatizau cu aceștia să le dea tot sprijinul, dacă nu cumva a ordonat direct autorităților să închidă ochii așa cum o afirmă Vazov. Această atitudine este confirmată nu numai de fapte, ci de mărturiile clare și incontestabile făcute de înșiși revoluționarii și cetașii bulgari. Considerăm că nimeni alții decît aceștia sînt cei mai autorizați să arate dacă în perioada dată au fost ajutați sau persecutați. Ori afirmațiile lui Hristo Botev, Ivan Vazov, Zahari Stoianov, K. Tankov, Kiril Botev, Nicola Obretenov etc., sînt extrem de concludente pentru momentul prezentat.

Considerăm de asemenea că aceste « memorii » sînt, pentru problema noastră, izvoare de primă mînă. Conținutul lor subiectiv sau lipsa lor de precizie, firească la documente de asemenea natură, se poate referi la diverse date sau cifre, la anumite exagerări, care să arate tocmai dificultățile pe care le-au avut autorii lor, cu scopul de a-și sublinia anumite merite. În nici un caz ele nu pot exagera atunci cînd arată ajutorul dat, fapt care le-ar fi diminuat tocmai meritele pe care în primul rînd voiau să le dovedească acești revoluționari rămași în viață, prin publicarea amintirilor lor. Unele din aceste memorii, ca acelea ale lui Kiril Botev sau Nicola Obretenov au fost publicate după 1913, atunci cînd relațiile romîno-bulgare, atît din vina guvernanților noștri, cît și din cauza statelor apusene, se înrăutățiseră foarte mult. Toate sînt însă publicate după eliberarea Bulgariei, după 1877, cînd acești revoluționari erau în Bulgaria și cînd puteau spune adevărul pe față fără să le mai fie teamă de anumite repercusiuni.

Articolul de față se referă la un anume moment din perioada 1866—1877, la un moment de strînsă colaborare romîno-bulgară. Dacă în tot acest lung răstimp atitudinea maselor a fost pozitivă, aceea a guvernelor sau a diferiților oameni politici de la noi a avut și momente negative. Toate acestea trebuie studiate, căci numai așa se pot trage concluzii bine întemeiate pentru întreaga perioadă.

ОТНОШЕНИЕ МИХАИЛА КОГЭЛЬНИЧАНУ, НЕКОТОРЫХ РУМЫНСКИХ МЕСТНЫХ ВЛАСТЕЙ И НАРОДНЫХ МАСС ВО ВРЕМЯ ПЕРЕХОДА ДРУЖИНЫ ХРИСТО БОТЕВА

(27.VI—15.VI. 1876 г.)

(Резюме)

Позиции, которые занимали в свое время правящие круги Румынии и румынские политические деятели, по отношению к болгарским революционерам и к их организациям, образовавшимся в Бухаресте, не составляли до сих пор предмета исследования ни румынской, ни болгарской буржуазной историографии.